

Sekretariatet

ADVOKAT
SAMFUNDET

Folketinget
Erhvervsudvalget og Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 25-10-2010
J.NR.: 04-014102-10-1189
REF.: rmm-lsg

Til omdeling i Erhvervsudvalget og Retsudvalget

Vedlagt fremsendes til hver af ovennævnte udvalg kopi af Advokatrådets svar på Justitsministeriets høring over Kommissionens Grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en Europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet, da Advokatrådet er opmærksom på, at Europaudvalget den 13. september 2010 har anmodet udvalgene om udtalelser/indstillinger med henblik på afgivelse af fælles høringssvar til Kommissionen.

Med venlig hilsen

Lise-Lotte Skovsager Gümües

Justitsministeriet
Formueretskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

KOPI

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 25. oktober 2010
J.NR.: 04-014102-10-1189
REF.: rmm-lsg

Høring over Kommissionens Grønbog om løsningsmodeller for indførelse af en Europæisk aftaleret for forbrugerne og erhvervslivet – sagsnr. 2010-7220/21-0068

Ved e-mail af 8. september 2010 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Advokatrådet støtter initiativer til sikring af bedre kvalitet i EU-lovgivningen, og har i sit retssikkerhedsprogram fra 2009 blandt andet anført, at det i lovgivningsarbejdet er vigtigt at afsætte de ressourcer, som er nødvendige for at sikre kvaliteten af den lovgivning, som skal implementere EU-retten. Forbedring af forbrugerbeskyttelsen (inden for EU) er et andet element som retssikkerhedsprogrammet deler med den nu foreliggende grøn bog.

Der eksisterer store udfordringer inden for EU med at harmonisere lovgivningen og retsforståelsen i de enkelte medlemslande, hvilket er forstærket efter udvidelsen til 27 stater. Hertil kommer, at national lovgivning og retspraksis sædvanligvis kun er tilgængelig på lokalsproget, hvad der naturligtvis begrænser kendskabet til dette hos omverdenen.

Det kan konstateres, at resultatet af lovgivningsprocessen i EU ikke altid er præget af ensartethed, og derfor er der brug for værktøjer til at skabe og sikre ensartethed både på EU- og nationalt niveau.

Advokatrådet finder, at en bindende fælleseuropæisk aftaleret må forudsætte en ganske nøje overvejelse af fordele og ulemper ved at forlade forankrede retsprincipper og en retstradition, det har taget det danske samfund århundreder at udvikle. Advokatrådet skal endvidere fremhæve, at en overordnet fastholdelse af national lovgivning ikke forhindrer, at man til opfyldelse af de intentioner, der er nævnt i indledningen, skaber et instrument med klare definitioner af juridiske begreber og grundprincipper og en samling af standardaftalevilkår.

Der har i de senere år været investeret betydelige ressourcer i udarbejdelsen af "Draft Common Frame of Reference" (DCFR) i den danske grøn bog omtalt UFR. Arbejdet

med skabelsen af UFR havde to hovedspor. Dels en revision og forbedring af eksisterende og kommende forbrugerlovgivning, dels etablering af en værktøjskasse som skulle sikre kvalitet og ensartethed ved fremtidig lovgivning. I modsætning til en række af de andre transnationale lovgivningsinitiativer har UFR fra starten haft det sigte, grønbogen omhandler. Det vil derfor være ønskeligt, at den ekspertgruppe, der skal bistå Kommissionen med at udvælge de dele af UFR, der skal benyttes i det videre arbejde, i betydeligt omfang inddrager dette nyeste initiativ.

UFR blev som udgangspunkt udarbejdet af akademikere med begrænset praktisk erfaring. Dette kom bl.a. frem i forbindelse med afholdelse af en række af de workshops, som stakeholders og medlemmer af det etablerede CFR-net deltog i. Deltagerne i den ekspertgruppe, Kommissionen har nedsat, består næsten udelukkende af embedsmænd og i mindre omfang universitetsansatte. Det vil derfor være vigtigt i den videre proces at finde måder at sikre forankring af slutresultaterne også blandt praktikere. Det vil i så fald både dreje sig om, hvilke dele af UFR der skal udvælges, som den endelige udformning af de udvalgte bestemmelser.

Det er i dette lys, de følgende bemærkninger til de konkrete løsningsmodeller skal ses:

Ad løsningsmodel 1: Offentliggørelse af ekspertgruppens resultater

Yderligere viden for interesserede parter – her i form af en yderligere bearbejdning, revision og tilretning af UFR – kan have interesse. Det ændrer imidlertid ikke på, at fordelene vil være begrænsede, fordi denne løsningsmodel ikke medvirker i væsentlig grad til at realisere de intentioner, der indledningsvis er nævnt.

Ad løsningsmodel 2: En officiel "værktøjskasse" for de lovgivende myndigheder

En værktøjskasse til sikring af ensartethed og konsistens er en afgørende hjørnesteen i hele projektet. At etablere et referenceredskab, der i hvert fald fremadrettet kan sikre en ensartethed, der ikke til fulde eksisterer i dag, vil være et effektivt redskab i EU-lovgivningen. Det vil være en stor fordel at undgå den usikkerhed, som i en række direktiver opstår som følge af politiske forhandlingsløsninger; en usikkerhed, der ofte i forbindelse med medlemsstaternes implementering er blevet forstærket.

En sådan værktøjskasse vil få størst betydning, hvis den binder alle de lovgivende myndigheder inden for EU. Advokatrådet er derfor enig i, at prioriteringen i denne løsningsmodel derfor må være, at værktøjsskassen gøres til genstand for en inter-institutionel aftale mellem de tre nævnte myndigheder, som også forudsat i grønbogen. Kun hvis opnåelse af en inter-institutionel aftale vil føre til en for stor udvanding af værktøjskassens indhold, vil en retsakt vedtaget af Kommissionen være at foretrække.

Værktøjskassens væsentligste formål vil være at sikre den tidligere nævnte ensartethed, og at undgå de hidtidige forskelle i definitioner og beskrivelser m.m. i forskellige direktiver. Dette instrument vil på længere sigt også føre til ensartet anvendelse og fortolkning af de pågældende dele af EU-retten fra domstolenes side.

Ad løsningsmodel 3: Kommissionshenstilling om europæisk aftaleret

EU's medlemslande har for de flestes vedkommende en national lovgivning på aftalerettens område, der rækker meget langt tilbage. Der er tale om fundamentale retsprincipper, der ofte har opnået en bred forankring i befolkningen. Den væsentligt længere retstradition i EU-landene i forhold til USA og den større uensartethed gør, at muligheden for uniformering af aftaleretten efter amerikansk mønster ikke synes realistisk. Hertil kommer, at der formentlig vil være både juridisk og politisk interesse i at bevare de kendte og nedarvede retsprincipper.

En henstilling om at indføre det europæiske aftaleretlige instrument som en frivillig ordning kan være et alternativt. I den under løsningsmodel 3b skitserede løsning vil der imidlertid være stor risiko for, at medlemsstater ikke benytter sig af denne mulighed eller gennemfører henstillingen på forskellig måde. Den ensartethed, der som minimum må opnås også for et frivilligt instrument, kan derfor ikke med sikkerhed opnås her.

Løsningsmodel 3 a og b forekommer derfor mindre brugbare.

Ad løsningsmodel 4: Forordninger med indførelse af et frivilligt europæisk retligt instrument

Et frivilligt instrument indført ved forordning, giver mulighed for at opfylde de fleste ønsker. På den ene side forbliver medlemsstatens velindarbejdede nationale lovgivning uændret, og på den anden side skabes en mulighed for at sikre de intentioner, projektet har. Forbedringen af konkurrenceevnen og den øgede forbrugerbeskyttelse vil kunne imødekommes. Et sådant instrument vil kunne finde fodfæste, hvor en virksomhed ønsker at markedsføre sig i EU baseret på et sæt fælles aftaleregler. Det kan både være over for andre erhvervsdrivende og over for forbrugerne. Man må som anført i Grønbogen sikre, at instrumentet i givet fald indeholder tilstrækkeligt høje forbrugerbeskyttelseskrav for at undgå, at forbrugerne ved at vælge instrumentet bliver ringere stillet end tilfældet ellers ville være.

En sådan løsning synes at have rimelige muligheder for at kunne gennemføres. En forudsætning for at indførelsen af et sådant "parallelsystem" måske kan medvirke til at indfri målsætningerne om ensartet retstilstand, øget konkurrence og forbrugerbeskyttelse, vil dog, som også påpeget i Grønbogen, være at der afsættes

fornødne ressourcer til en omfattende informationsindsats. Det vil således være afgørende, at forbrugeren på en let og fyldestgørende måde hurtigt og enkelt kan tage stilling til valget mellem det frivillige instrument og national aftaleret.

Ad løsningsmodel 5: Direktiv om europæisk aftaleret

Advokatrådet er skeptiske overfor modellen, som ikke skaber den ønskede klarhed hverken for erhvervslivet eller forbrugerne, når der opereres på tværs af landegrænserne. En minimumsharmonisering vil således formentlig føre til uensartet implementering i de forskellige lande. I den udstrækning der skal opnås enighed mellem alle medlemsstaterne, må man også frygte, at det, der kan vedtages, vil få karakter af det mindste fællesnævnerniveau for medlemsstaternes nuværende forbrugerbeskyttelsesregler.

Ad løsningsmodel 6: Forordning om indførelse af europæisk aftaleret

Denne model ville føre til den totale harmonisering enten for alle transaktioner eller som minimum for de grænseoverskridende. Løsningen rejser ganske væsentlige spørgsmål om overholdelse af principperne om subsidiaritet og proportionalitet, og Advokatrådet finder som nævnt indledningsvis, at det må være en ganske nøje afvejning, om der samlet set er tale om en løsning, der væsentligt vil forbedre retsstillingen i forhold til den eksisterende, årelange retstradition.

Ad løsningsmodel 7: Forordning om indførelse af en europæisk civillov

Advokatrådet finder det i praksis ikke sandsynligt, at løsningen vil kunne gennemføres. Advokatrådet finder desuden, at løsningen er forbundet med særdeles væsentlige problematikker både teknisk og retligt. Denne løsningsmodel er der næppe mange, der vil være fortalere for, og her vil de mulige fordele være helt ubetydelige i forhold til de store problemer, en sådan løsningsmodel ville medføre.

Hvilket anvendelsesområde ville instrumentet få?

Ad 4.2.1. Bør instrumentet omfatte både aftaler mellem erhvervsdrivende og aftaler mellem erhvervsdrivende og forbrugere?

For at opnå fordele både for forbrugere og erhvervsdrivende bør instrumentet efter Advokatrådets umiddelbare vurdering omfatte alle typer aftaler. Ved en sådan løsning undgår man også de problemer, der kan opstå, fordi man inden for medlemsstaterne definerer forbrugere forskelligt, hvor EU's sædvanlige definition alene omfatter fysiske personer.

Det må være muligt – som fx tilfældet er med den danske købelov – at samle reglerne for såvel erhvervsdrivende som forbrugere i samme instrument. Man kan så undgå den usikkerhed og uklarhed, der let kan opstå, hvor flere forskellige instrumenter foreligger.

Ad 4.2.2. Bør instrumentet omfatte både grænseoverskridende og indenlandske aftaler?

Hvis instrumentet bliver gjort til en valgmulighed, bør det omfatte begge typer aftaler. Det vil føre til større klarhed og fjerne den usikkerhed, der ellers kunne opstå ved bedømmelse af, om en aftale er grænseoverskridende eller ej. Det vil formentlig være relativt enkelt at udforme et fælles instrument, eventuelt med få separate bestemmelser, der knytter sig til de grænseoverskridende situationer. Reglerne i et sådant instrument kan så afspejles i en virksomheds salgs- og leveringsbetingelser, så virksomheden kan nøjes med at arbejde med et sæt betingelser, der vil være gældende i alle salgssituationer.

Som det mindre i det mere kunne det være en god idé med et instrument, der alene vedrører online-transaktioner. Det er navnlig i den type transaktioner, virksomheder har brug for ensartede regler. Det ville også være en fordel for forbrugerne, hvis der kunne opnås højere grad af harmonisering af regler inden for online-handel.

Der bør i givet fald sikres en vis koordinering af de input der indkommer på dette punkt med de der måtte indkomme i relation til den sideløbende høring vedrørende e-handelsdirektivet, hvor høringsfristen er 5. november 2010 (se http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/e-commerce_en.htm).

Hvad bør instrumentets materielle anvendelsesområde være?

Ad 4.3.1. En snæver fortolkning af instrumentets anvendelsesområde

For at et aftaleretligt instrument skal have fornuftige rammer, må det omhandle alle de områder, der nævnes under punktet. Det vil virke unødigt komplicerende kun at lade det dreje sig om præceptive forbrugerretlige regler og urimelige aftalevilkår. Den klarhed og logik, der efterspørges, vil ikke kunne opnås ved sådanne begrænsninger, hvortil kommer de mange afgrænsningsproblemer, der i givet fald kan opstå.

Ad 4.3.2. En bred fortolkning af instrumentets anvendelsesområde

Advokatrådet finder, at et anvendelsesområde så bredt som det skitserede vil gå ud over det nødvendige og gribe afgørende ind i andre retsområder. Konsekvenserne heraf kan være vanskelige at overskue. Der nævnes bl.a. forhold til ejendomsretten

og tingslig sikkerhed. Ændrede regler på disse områder vil kunne betyde indgreb i fundamentale retstraditioner.

Ad 4.3.3. Bør instrumentet omfatte bestemte typer aftaler?

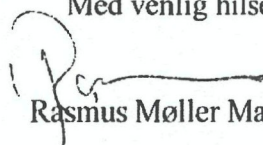
Det er ofte vanskeligt præcist at drage skillelinje mellem forskellige aftaler. Aftaler har ofte elementer af forskellige typer i sig – f.eks. ved at en aftale både omfatter salg af varer, efterfølgende servicering og eventuelt et lejeelement. Det vil derfor formentlig ikke være hensigtsmæssigt at lade et instrument omfatte bestemte typer aftaler, hvorved uklarhed om aftaletypen kan virke forstyrrende.

Ad 4.3.4. Anvendelsesområdet for en europæisk civillov

Som nævnt er Advokatrådet skeptisk overfor, at sigte efter et anvendelsesområde så bredt beskrevet som under dette punkt. De problemer der er omtalt under pkt. 4.3.2, vil også være gældende her.

Kopi af nærværende er endvidere sendt til Retsudvalget og Erhvervsudvalget til orientering, da Europaudvalget den 13. september 2010 har anmodet disse om en udtalelse/indstilling med henblik på afgivelse af fælles høringssvar til Kommissionen.

Med venlig hilsen

Rasmus Møller Madsen